BİL VE ANLA

YARIM · SAYI 02 · EYLÜL 2026

İki bölüm yazdı.
Sonra bıraktı.

FRANZ SCHUBERT · 1797–1828

PORTRE İLLÜSTRASYONDUR — FOTOĞRAF DEĞİLDİR

BİR BAKIŞTA

31 YAŞADIĞI YIL	**2** TAMAMLADIĞI BÖLÜM	**6** BIRAKTIKTAN SONRA YAŞADIĞI YIL
43 MÜSVEDDENİN ÇEKMECEDE BEKLEDİĞİ YIL	**600+** YAZDIĞI LİED	**0** HAYATTAYKEN KAMUYA AÇIK KONSERDE ÇALINAN SENFONİSİ

İÇİNDEKİLER

01 İki bölüm yazdı, sonra bıraktı

02 Üçüncü bölüm aslında yazılmıştı

03 Kırk üç yıl bir çekmecede

04 Hayatındaki tek konser

05 Ardında birkaç parça giysi kaldı

06 Yarım kalan tek senfoni o değildi

AÇILIŞ NOTU

Dünyanın en ünlü yarım eserinin adı zaten “Bitmemiş”. Ama asıl mesele bu değil.
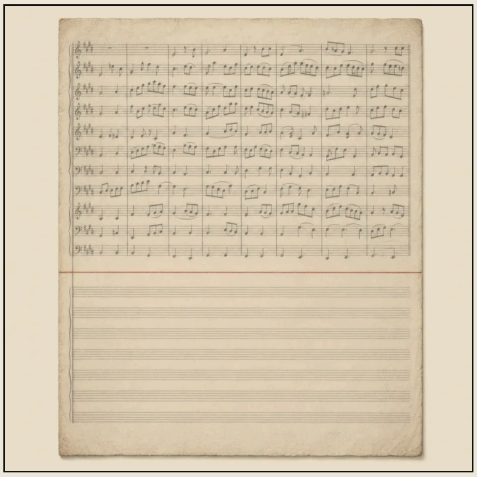
Schubert’i ölüm engellemedi. Si minör senfoniyi 1822’de bıraktı ve altı yıl daha yaşadı. Bu sürede onlarca eser yazdı, ama o senfoniye bir daha dönmedi.

Yani bu bir kaza değil, bir karar. Ve sebebi bugüne kadar açıklanamadı.

Bu sayı, otuz bir yaşında ölen bir adamın yarım bıraktıklarının dökümü. Bölümler hafta hafta ekleniyor.

LOT 01 TAMAMLANMADI

İki bölüm yazdı, sonra bıraktı

ÜST YARI DOLU, ALT YARI BOŞ. BIRAKMA ANI SAYFADA GÖRÜNÜYOR.

NESNE	Si minör senfoninin el yazması; iki tamamlanmış bölüm ve yarım bir üçüncü
TESPİT	Viyana, 1822
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	Musikverein arşivi, Viyana
DEĞER	Bitmediği için bitmiş sayılan tek eser

1822 sonbaharında Si minör senfoniyi yazmaya başladı. İki bölümü bitirdi. Üçüncü bölümün ilk sayfalarını da yazdı, sonra kalemi bıraktı.

Buraya kadarı sıradan. Sıra dışı olan şu: **Schubert bundan sonra altı yıl daha yaşadı.** Bu altı yılda onlarca eser yazdı, aralarında en büyük saydıklarımız da var. Ama o senfoniye bir daha hiç dönmedi.
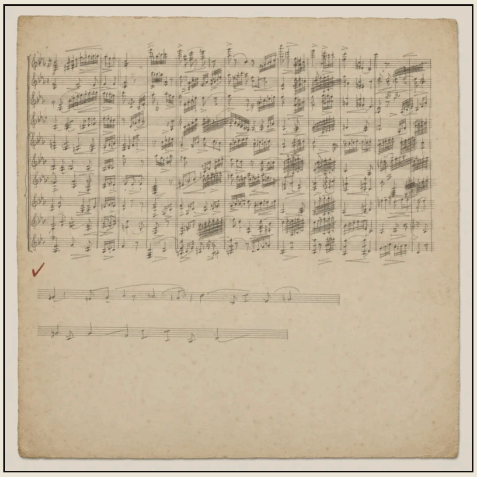
Yani eseri ölüm yarım bırakmadı. Adamın kendisi bıraktı ve sebebini kimseye söylemedi. İki yüz yıldır bu boşluğu doldurmaya çalışan onlarca açıklama var — hastalık, tıkanma, ilgisini yitirme — hiçbiri kanıtlanamadı.

Bu büro, boşluğu doldurmak yerine kaydeder: sebep bilinmiyor.

> EKSPER
> Envanterde “eksik” diye kaydedilen tek parça bu değil. Ama eksikliği bir kusur değil, bir imza sayılan tek parça bu.

LOT 02 TAMAMLANMADI

Üçüncü bölüm aslında yazılmıştı

ÜSTTE PARTİSYON, ALTTA TASLAK. KALEMİN CİNSİ DEĞİŞTİĞİ YER.

NESNE	Üçüncü bölümün (scherzo) el yazması; sekiz ölçü orkestrasyon, 112 ölçü kısa partisyon
TESPİT	Si minör senfoni el yazmasının içinde, Viyana, 1822
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	Musikverein arşivi, Viyana
DEĞER	Bir kararın tam olarak nerede alındığını gösteren nadir belge

"İki bölüm" cümlesi kolay olduğu için tutundu. Kâğıt başka bir şey söylüyor.

Üçüncü bölüm var. Schubert onu bir kenara atmadı — neredeyse tamamını yazdı. El yazmasında ilk sekiz ölçü düzgünce orkestraya geçirilmiş durumda: her çalgı kendi satırında, temiz. Ardından gelen **112 ölçü** ise kısa partisyon hâlinde duruyor. Yani müzik yazılmış, sadece orkestraya dağıtılmamış.

Bu ayrımın önemi şurada: kısa partisyon, bestecinin kafasında işin bittiği yerdir. Orkestraya geçirmek zanaattır, buluş değil. Schubert bu bölümü **düşünmeyi bitirmiş, yazmayı bırakmıştı.**

Sekizinci ölçüde ne olduğunu kimse bilmiyor. Bir mektup yok, bir not yok, bir tanık yok. Elimizde yalnızca kalemin cinsi değişiyor: buraya kadar partisyon, buradan sonra taslak, sonra hiçbir şey.

Envanter memurunun işi burada biter. Sayfanın hangi ölçüde sustuğunu yazarız. Neden sustuğunu yazmayız.

> EKSPER
> İki bölüm efsanesi bu sayfayı görmeyenlerin uydurmasıdır. Adam üçüncüyü de yazdı; sadece temize çekmedi.

> ARŞİVCİ'NİN İTİRAZI
> "Yarım" kelimesi bu dosyada özensiz kullanılıyor. Bir bölüm ki düşüncesi tamamlanmış, yazımı tamamlanmamış — buna yarım denmez, geçirilmemiş denir. Kayıtlara böyle geçsin.

YARIM CÜMLE

Bitirdiği senfoni de çekmecede kaldı. Onu on bir yıl sonra başka bir besteci buldu.

6 OCAK 1839 · FERDİNAND SCHUBERT'İN EVİ, VİYANA

LOT 03 MEVCUT

Kırk üç yıl bir çekmecede

ARALIK KALMIŞ BİR ÇEKMECE. KIRK ÜÇ YIL BU KADAR AÇILDI.

NESNE	Graz'a gönderilen partisyon; kırk üç yıl özel elde tutuldu
TESPİT	Graz, 1823'te teslim edildi — 1865'te açıldı
DURUM	Mevcut
NEREDE	Musikverein arşivi, Viyana
DEĞER	Bir çekmecenin bir salondan uzun ömürlü olduğunun kanıtı

1823'te Graz Müzik Derneği Schubert'e onur diploması verdi. Schubert teşekkür olarak bir partisyon gönderdi: bir yıl önce yazdığı iki bölüm, ve başlamış bir üçüncü.

Partisyon derneğe değil, bir kişiye ulaştı — Anselm Hüttenbrenner'e. Ve orada kaldı.

Kırk üç yıl kaldı. Schubert 1828'de öldü, Hüttenbrenner yaşamaya devam etti. Viyana'da Schubert'in eserleri basıldı, adı büyüdü, hakkında yazılar çıktı. Çekmece açılmadı.

1865'te Hüttenbrenner yetmiş bir yaşındaydı ve üç yıl ömrü kalmıştı. Şef Johann von Herbeck onu ziyaret etti. Herbeck'in yöntemi nazikti: üç Viyanalı bestecinin — Schubert, Lachner ve Hüttenbrenner'in — eserlerinden bir konser yapmak istediğini söyledi, ev sahibinden uygun eserler göstermesini rica etti, sonra da acaba Schubert'ten hiç çalınmamış bir şey bulunur mu diye sordu.

Bulundu.

İlk seslendirme 17 Aralık 1865, Viyana. Salon coştu. Ama iki bölümle bir konser kapanmıyordu, o yüzden sona Schubert'in **başka bir senfonisinin** finali eklendi. Yani "Bitmemiş Senfoni"nin ilk gecesi, ödünç alınmış bir sonla bitti.

Partisyon 1867'de basıldı. Kâğıdın yazılmasıyla duyulması arasında geçen süre: kırk üç yıl. Kâğıdın yazılmasıyla satılabilir olması arasında: kırk beş.

> EKSPER
>
> Bu partisyonun bugüne kalmasının sebebi de o çekmecedir. Saklamak ile gömmek arasındaki fark, sonucun kime yaradığıyla ölçülür.

SÖYLEŞİ

“Bir adamın fiyatı, öldüğü gün tutulan listede yazmaz.”

KAYIT BÜROSU EKSPERİYLE KONUŞTUK. EKSPER KURGU BİR KARAKTERDİR.

Bu sayıda sizi en çok ne yordu?

Rakamlar. Kafka'da rakam yoktu, kâğıt vardı. Burada her şeyin fiyatı var: bilet üç florin, hasılat sekiz yüz, komşu salonda altı bin iki yüz elli. Bir hayatı bu kadar net sayılara bölebiliyor olmak rahatsız edici.

Sekiz yüz florin kötü bir rakam mı?

Hayır. Kötü olan, adamın hayatındaki en iyi rakam olması. Bir insanın en iyi günü, komşusunun sıradan bir salı gününden yedi kat küçükse, mesele o insanın yeteneği değildir.

Envanterde sizi asıl şaşırtan neydi?

Tereke. Birkaç parça giysi ve bir yatak takımı yazılmış. Kâğıtlar yazılmamış. Memur haksız da değil — o gün o kâğıtların alıcısı yoktu. Değer, alıcı bulununca doğuyor. Bu cümleyi sevmiyorum ama doğru.

Hüttenbrenner'in çekmecesi için ne dersiniz?

İki şey aynı anda doğru. O çekmece bir senfoniyi kırk üç yıl susturdu, ve o çekmece bir senfoniyi kırk üç yıl korudu. Yanmadı, kaybolmadı, satılmadı. Ben envanterciyim: kaybolmayan her şey benim için iyi haberdir.

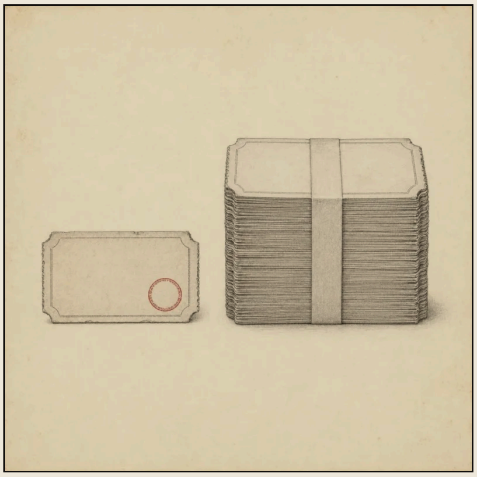
Son soru. Bitirmeli miydi?

Bana kalırsa soru yanlış. Bitirseydi bugün yüz senfoni arasında bir senfoni olurdu. Bitirmedi, tek başına duruyor. Bunu söylemek onu haklı çıkarmaz — sadece talihin bazen tembelliğin tarafında olduğunu gösterir.

LOT 04

MEVCUT

Hayatındaki tek konser

TEK BİLET VE YANINDA BİR TOMAR BİLET. AYNI AY, AYNI ŞEHİR.

NESNE	26 Mart 1828 konserinin programı ve hasılatı
TESPİT	Viyana, 26 Mart 1828
DURUM	Mevcut
NEREDE	Dönem belgelerinde ve basın taramalarında
DEĞER	Bir hayatın tek gişe kaydı

26 Mart 1828. Beethoven'in ölümünün birinci yıldönümü. Schubert hayatında ilk ve son kez, tamamen kendi eserlerinden oluşan bir konser verdi.

Program yedi kalemdi: bir yaylı dörtlünün ilk bölümü, emekli saray operası şarkıcısı Vogl'un söylediği dört şarkı, koro eşlikli bir "Ständchen", Mi bemol majör piyanolu üçlü, kornolu bir şarkı, piyano eşlikli bir şarkı daha, ve erkek sesleri için çift koro.

Bilet üç florindi. Schubert konserden net **800 florin** kazandı. Hayatı boyunca eline geçen en büyük tek meblağ.

Şimdi aynı şehrin aynı haftasına bakalım. Niccolò Paganini 16 Mart'ta Viyana'ya gelmişti. İlk konserini 29 Mart'ta verdi — Schubert'inkinden üç gün sonra. Parterin fiyatı beş florin, galerinin on. Paganini konser başına ortalama **6.250 florin** kazandı. Viyana'da kaldığı altı ayın toplamı yaklaşık **75.000 florin**.

Basın Schubert'in konserine gelmedi. Viyana gazeteleri neredeyse hiç yazmadı. Berlin'deki müzik dergisi üç ay sonra iki cümlelik ılık bir not düştü ve programı "çoğunlukla şarkılar" diye özetledi.

Schubert konserden yedi ay sonra öldü.

> EKSPER
>
> Sekiz yüz florin küçük bir rakam değildir. Küçük görünmesi için yanına başka bir rakam koymak gerekir. Envanterin işi de budur.

ARŞİVCİ'NİN İTİRAZI

Paganini karşılaştırması ucuz bir etki gibi durabilir, ama uydurma değil: iki adam aynı ayda aynı şehirde bilet sattı. Kayıt bunu yan yana tutmakla yükümlü.

Anselm Hüttenbrenner kırk üç yıl ne yaptı?

İddianame

Elinde bir senfoni vardı ve bunu biliyordu. Schubert 1828'de öldü; ondan sonra geçen otuz yedi yıl boyunca Viyana'da Schubert basıldı, çalındı, konuşuldu. Hüttenbrenner bir kez olsun "bende bir şey var" demedi.

Kendisi de besteciydi. Bir meslektaşının en iyi işini kendi çekmecesinde tutmak masum bir dalgınlık değildir. Üstelik partisyonu bir teşekkür olarak almıştı; verilen şey bir armağandı, bir emanet değil — armağanı saklamak da bir tercihtir.

Ve sonunda ortaya çıkışı bile onun kararı değil: ziyarete gelen bir şef, konser vaadiyle kapıyı çaldığı için açıldı o çekmece. Yaşı yetmiş biri bulmuştu.

Savunma

Schubert o partisyonu geri istemedi. Altı yıl daha yaşadı; bir mektup, bir not, bir talep yok. Bir insanın geri istemediği kâğıdı saklamak suç değildir.

Kırk üç yıl boyunca o partisyon yanmadı, ıslanmadı, dağılmadı, açık artırmaya çıkmadı. Aynı dönemde Schubert'in başka birçok eseri savruldu. Çekmece, arşivin ilkel biçimidir.

Ve Hüttenbrenner istese partisyonu yok edebilir ya da kendi adıyla kullanabilirdi. Yapmadı. Kapıyı çalan ilk ciddi şefe teslim etti.

LOT 05 MEVCUT

Ardında birkaç parça giysi kaldı

KATLANMIŞ BİRKAÇ PARÇA GİYSİ VE ÜSTÜNDE TEK BİR DÖKÜM KÂĞIDI.

NESNE	Tereke dökümü — birkaç parça giysi, yatak takımı
TESPİT	Viyana, Kasım 1828
DURUM	Mevcut
NEREDE	Wiener Stadt- und Landesarchiv, A1: S16.1
DEĞER	Bu envanterin en dürüst kalemi

19 Kasım 1828'de öldü. Otuz bir yaşındaydı. Cenazesi 21 Kasım'da kaldırıldı.

Ardından resmî bir tereke işlemi açıldı. Dosya bugün Viyana Şehir ve Eyalet Arşivi'nde duruyor.

Dökümü uzun sürmedi. Birkaç parça giysi. Yatak takımı. Toplamı, geride kalan doktor ve cenaze masraflarını **karşılamadı.**

Borçları vardı. Arkadaşı Schober'a yaklaşık 191 florin borçluydu; bu borç 1829 Ocak'ının başında ödendi — ödeyen o değildi, ölmüştü.

Bu terekede eksik olan şeyi görmek, olanı görmekten kolay: **kâğıtlar sayılmadı.** Altı yüzden fazla lied, biten ve bitmeyen senfoniler, sonatlar, operalar — resmî döküme para eden mal olarak girmedi. O kâğıtlar ağabeyi Ferdinand'a kaldı.

Yani ölümünde en değersiz sayılan varlık, bugün adını taşıyan tek varlıktır.

1888 Eylül'ünde mezarlık kapanınca kemikleri Viyana Merkez Mezarlığı'na taşındı. Öldükten altmış yıl sonra, ilk kez, iyi bir yere yerleştirildi.

> EKSPER
> Bir insanın değerini ölümünde tutulan listeye sorarsanız yanlış cevap alırsınız. Liste, o gün satılabilenleri sayar. Satılamayanları saymak bu derginin işi.

ARŞİVCİ'NİN İTİRAZI

Terekenin toplam tutarı için dolaşımda farklı rakamlar var. Hiçbirini birinci elden doğrulayamadık, o yüzden bu bölümde rakam verilmedi. Dosya numarası yukarıda; isteyen bakar.

LOT 06 TAMAMLANMADI

Yarım kalan tek senfoni o değildi

ALTI DESTE, HER BİRİ BİR ÖNCEKİNDEN İNCE.

NESNE	Yarım kalmış altı senfoninin taslakları
TESPİT	1811–1828 arası, Viyana
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	Dağınık — büyük bölümü Viyana koleksiyonlarında
DEĞER	Bir istisnanın aslında alışkanlık olduğunun kaydı

“Bitmemiş Senfoni” tekil bir isim. Kayıt çoğul olduğunu söylüyor.

Schubert **on üç senfoniye başladı. Yedisini bitirdi.** Altısı yarıda kaldı:

- **D 2B** (1811 dolayları) — yalnızca ilk bölümün bir parçası duruyor
- **D 615** (1818) — iki bölümün piyano taslakları
- **D 708A** (1820’den sonra) — dört bölümün de piyano taslakları
- **D 729** (1821) — dört bölümün de taslağı var, hiçbiri orkestraya geçirilmedi
- **D 759** (1822) — bu sayının konusu
- **D 936A** (1828 dolayları) — üç bölümün piyano taslakları

Son satıra dikkat. D 936A onun **ölüm yılından.** Yani mesele bir kere yaşanmış bir tıkanma değil; adam otuz bir yıllık ömrünün son aylarında da yeni bir senfoniye başlamış ve onu da bitirmemişti.

Bitirdiklerinin durumu da parlak değildi. Senfonilerinden hiçbiri o hayattayken kamuya açık bir konserde çalınmadı. Büyük Do majör senfoniyi Musikfreunde’ye ithaf etti; amatör çalgıcıların bir kez okumayı denediği, ancak eserin uzunluğunun ve zorluğunun gerektirdiği provayı bulamadığı düşünülüyor. Salona hiç çıkmadı.

O senfoni bitmişti. Sırf duyulmadığı için on bir yıl daha bekledi.

> EKSPER
>
> Tek bir yarım eser trajedidir. Altı tane yarım eser yöntemdir. Hangisi olduğuna karar vermek bize düşmez, saymak düşer.

KLİNİK NOT

Selda Orhon

KLİNİK PSİKOLOG

Bir işi bırakmanın iki türü var. Biri tükenmedir: kişi devam edemez. Diğeri daha sessizdir ve daha sık görülür: kişi devam edebilir, ama dönmez.

Schubert'in dosyasında ikincisi var. Altı yıl boyunca yazmaya devam etti; yalnızca o esere dönmedi. Bu tabloda dikkat çeken şey yetersizlik değil, seçicilikle karışan kaçınmadır. Bazı işler bizim için fazla anlamlı hâle gelir ve tam da bu yüzden dokunulamaz olur. Yarım bırakılan şey çoğu zaman en az önemsenen değil, en çok önemsenendir.

İkinci bir örüntü de görünüyor: karşılığı olmayan üretim. Eserleri çalınmıyor, basılmıyor, duyulmuyor; buna rağmen üretim hızı düşmüyor. Dışarıdan bakınca bu bir kararlılık hikâyesi gibi okunur. Danışma odasında ise sık sık başka bir şeyle birlikte gelir: kişi kendini yalnızca üretirken var sayar, karşılık beklemeyi çoktan bırakmıştır. Karşılık beklemeyi bırakmak olgunluk gibi görünür, bazen yorgunluktur.

Burada bir kişi hakkında hüküm vermiyorum; iki yüz yıl önce ölmüş birine tanı konmaz. Yalnızca tanıdık bir hareketin altını çiziyorum: yapabildiğin hâlde dönmediğin bir iş, genellikle beceriyle ilgili değildir.

Dönebilecekken dönmediğin iş hangisi?

Bu bir teşhis değildir. Ölmüş bir insan muayene edilemez. Burada anlatılan, metinde görünen örüntüdür; asıl muhatabı okurdur.

Bu sayının dayandığı kaynaklar

1. Symphony No. 8 (Schubert), Wikipedia en.wikipedia.org
2. Schubert's symphonies, Wikipedia en.wikipedia.org
3. 26 March 1828: Schubert's only concert, Figures of Speech figures-of-speech.com
4. The death of Franz Schubert, Figures of Speech figures-of-speech.com
5. Franz Schubert, Wien Geschichte Wiki geschichtewiki.wien.gv.at
6. Franz Schubert, Wikipedia en.wikipedia.org
7. The Remarkable Rediscovery of Schubert's Great C-Major, Interlude interlude.hk
8. When was Schubert's Ninth Symphony discovered, and by whom?, Classical Music classical-music.com
9. Music History Monday: Buried Treasure, Robert Greenberg robertgreenbergmusic.com

KÜNYE

Bil ve Anla — Yarım kalanların dergisi
YARIM · Sayı 02 · Eylül 2026 · https://bilveanla.com/
Editör: Ceyhun Orhon

SAYI 03 · ANTONİ GAUDÍ — YÜZ YILDIR BİTMİYOR

BİZE NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?

Bu PDF ücretsizdir ve öyle kalacak. Dergiyi ayakta tutan okurlarıdır:

- **Takip edin:** instagram.com/bilveanla · facebook.com/bilveanla
- **Paylaşın:** bu dosyayı ya da bilveanla.com/sayi/sayi-02-franz-schubert/ adresini merak edecek birine gönderin.
- **Kendi yarım kalanınızı yazın:** sayı sayfasındaki Duvar'a bir satır bırakın ya da kartınızı oluşturun.
- **Kaynak ya da düzeltme önerin:** merhaba@bilveanla.com
- **Sıradaki figürü önerin:** aynı adrese yazın. Tek şart, eserlerinin koruma süresi dolmuş olması.

Doğruluk. Bu dergide uydurma içerik yoktur. Her olgu kaynağa dayanır. Kaynağı tek kişiye dayanan anlatılar "doğrulanamaz" diye işaretlenir. Mübaşir, Eksper ve Arşivci kurgu anlatıcılardır; kurgu olan sestir, olgu değil.

Telif. Yalnızca koruma süresi dolmuş figürler işlenir. Mevcut Türkçe çevirilerden iktibas yapılmaz; kamu malı özgün metinden kendi çevirimiz kullanılır.

Görseller. Fotoğraf kullanılmaz. Bütün görseller bu dergi için üretilmiş illüstrasyondur.